

Publisko ūdeņu apsaimniekošana - izpētes rezultāti, secinājumi, ieteikumi

SIA Saldūdeņu risinājumi

Linda Puncule

Pašvaldību pienākumi

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

PAŠVALDĪBU PIENĀKUMI PUBLISKO ŪDEŅU PĀRVALDĪBĀ

- Nodrošināt publisko ūdeņu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, pārvaldīšanu un saglabāšanu.
- Nodrošināt brīvu piekļuvi publiskajiem ūdeņiem un to brīvu lietošanu.

Kas notiek publiskajos ūdeņos?

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Galvenie secinājumi

Revīzijā konstatētais liecina, ka ūdeņu pārvaldība, tajā skaitā apsaimniekošana, ir nesakārtota un netiek veikta atbilstoši labas pārvaldības principiem. Publisko ūdeņu pārvaldības un apsaimniekošanas jomā ir daudz iesaistīto pušu – valsts institūcijas, pašvaldības, NVO, fiziskas un juridiskas personas –, tādējādi publisko ūdeņu apsaimniekošanas institucionālā struktūra ir sadrumstalota.

Kas notiek publiskajos ūdeņos?

Būtiskākie ieteikumi

Pamatojoties uz atbilstības un lietderības revīzijā konstatēto un revidentu secinājumiem, sniegti ieteikumi saistībā ar:

- attīstības plānošanas dokumentu pilnveidošanu, lai sekmētu valsts kopīgo mērķu ūdeņu kvalitātes nodrošināšanā sasniegšanu;
- nepieciešamību plašāk iesaistīties ūdeņu kvalitātes uzlabošanā, lai nepasliktinātu un uzlabotu esošo ūdens stāvokli;
- iekšējo dokumentu un procedūru pilnveidošanu vai jaunu izstrādāšanu, lai nodrošinātu efektīvāku publisko ūdeņu apsaimniekošanu un uzraudzību;
- informācijas pieejamības nodrošināšanu, lai sekmētu iedzīvotāju informētību par notiekošajiem procesiem pašvaldībās, tajā skaitā par rekreācijas iespējām un pieejamību;
- uzraudzības nodrošināšanu, lai mazinātu sabiedrības drošības riskus uz un pie publiskajiem ūdeņiem;
- pamatotas maksas par pakalpojumiem noteikšanu, lai veicinātu ekonomisko attīstību.

Apsaimniekošana

- Visdrīzāk nav skaidrības, ko ar ezeru iesākt
- Ļoti bieži emocijās un sajūtās balstīti priekšstati par ezeru
 - Ezers «zied»
 - Ezers aizaug ar niedrēm
 - Vajag laist vairāk zivis
 - Vajag ieviest licencēto makšķerēšanu
- Nepieciešama izpēte

Izpēte

- Esošās informācijas apkopošana
- Ekoloģiskā stāvokļa novērtējums
 - Ūdens kvalitāte
 - Zivju resursa stāvoklis
 - Hidrobūves, ūdensaugi u.c. atkarībā no situācijas

Izpētes rezultāti

- Kopīgas sarunas ar resursu lietotājiem
 - Makšķernieku, zvejnieku, atbildīgo pašvaldības darbinieku intervijas
 - Publiskās apspriedes ar visu ieinteresēto pušu dalību
- Praktiskā rīcība, uzraudzība, monitorings

foto autors: Valmieras novada pašvaldība

pasīšanas laiks: < 1 min

4. septembrī plkst. 16:00 Vaidavas Kultūras un amatniecības centrā "Saldūdeņu risinājumi" pētnieki visiem interesentiem prezentēs Vaidava zivsaimnieciskās izpētes darba rezultātus, kā arī atbildēs uz

Alūksnes ezera piemērs

- Pašvaldība vērsās pie pētniekiem ar jautājumu, kā paaugstināt ezera socioekonomisko vērtību
- Uzsākts pētniecības projekts 2014.gadā.
 - Ūdens kvalitātes novērtējums
 - Zivju barības bāzes novērtējums
 - Zivju resursu pētījums
- Rezultāti
 - Ezers veselīgs, labi apsaimniekots

Alūksnes ezera piemērs

- Secinājumi un ieteikumi
 - Jākontrolē makšķernieku izņemto zivju apjoms – aizpildītu licenču nodošana
 - Ielaišanu jāplāno izejot no licenču datiem
 - Ieteikts saudzēt lielos asarus
 - Iespējams ielaist varavīksnes foreles, palielinot socioekonomisko vērtību

https://www.aluksnesezers.lv/uploads/page_documents/126a8107892a5cf1ff719c784403148c612fab90.pdf

https://www.aluksnesezers.lv/uploads/page_documents/4885ade972eb9615936c2f45cd24f82575d01993.pdf

Alūksnes ezera piemērs

- Kas izdarīts?
 - Atkārtots monitorings 2020.gadā
 - Izstrādāts apsaimniekošanas plāns
 - Ezers aktīvi popularizēts kā makšķerēšanas tūrisma galamērķis
 - Sabiedrības attieksme un iesaiste turpina uzlaboties un palielināties
 - Tiek saudzēti asari
 - Ielaistas varavīksnes foreles

Baļotes ezera piemērs

- Pašvaldība vērsās pie pētniekiem ar jautājumu, kā ezeru veselīgi apsaimniekot, ņemot vērā lielo interesi par karpām
- Uzsākts pētniecības projekts 2016.gadā
 - Ūdens kvalitātes novērtējums
 - Zivju barības bāzes novērtējums
 - Zivju resursu pētījums
- Rezultāti
 - Zivju resurss labā stāvoklī, jūtama karpu ietekme

Baļotes ezera piemērs

- Ezeru apsaimniekošanas plāna galvenie elementi
 - Jāpaaugstina nodoto licenču procents
 - Jāmonitorē karpu ietekme
- Kas izdarīts?
 - Atkārtots monitorings 2021.gadā
 - Izstrādāti ZEN
 - Notikusi publiskā apspriede, diskusijas ar ieinteresētajām pusēm
 - Baļotes ezers tiek intensīvi apsaimniekots – karpu paradīze

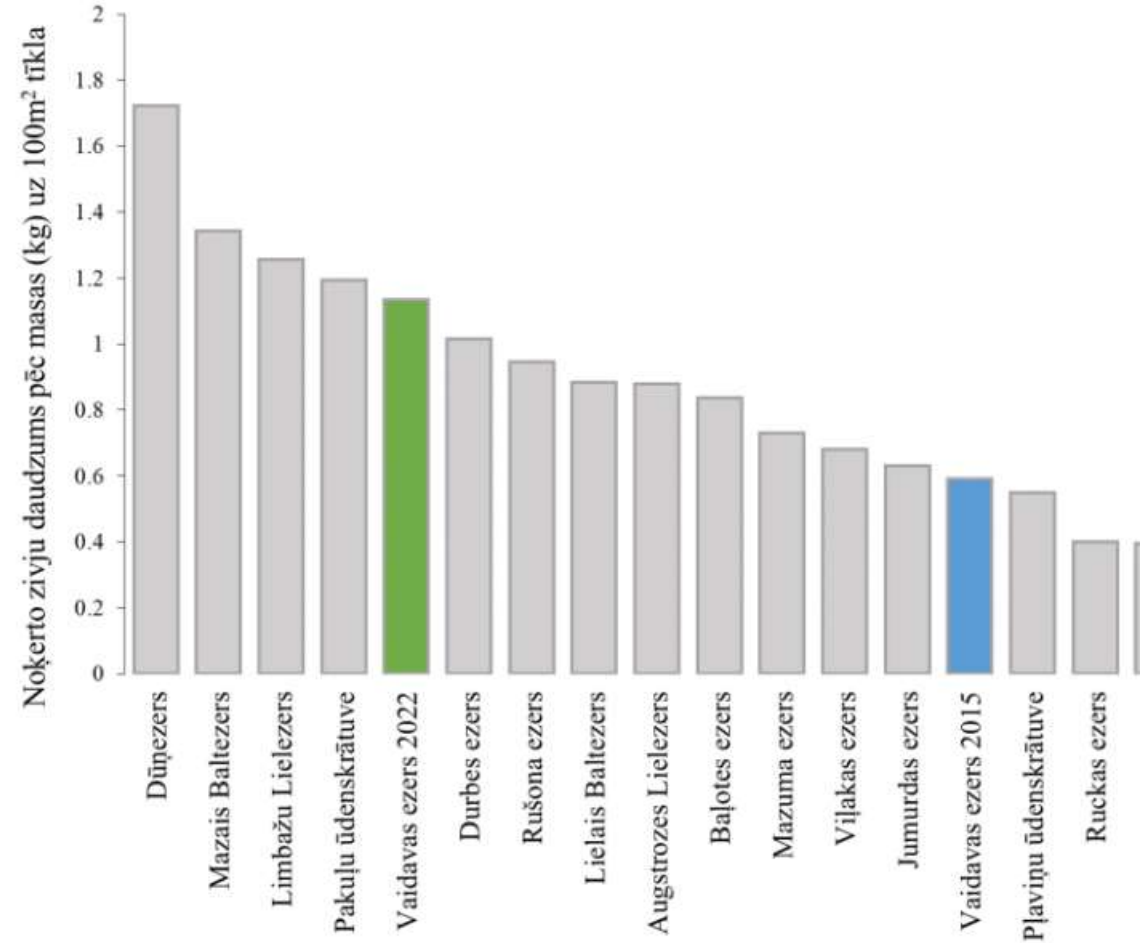
Vaidavas ezera piemērs

- Pašvaldība vērsās pie pētniekiem ar jautājumu, kā ezeru veselīgi apsaimniekot
- Uzsākts pētniecības projekts 2015.gadā
 - Ūdens kvalitātes novērtējums
 - Zivju barības bāzes novērtējums
 - Zivju resursu pētījums
- Rezultāti
 - Zivju resurss un ūdens kvalitāte labā stāvoklī

Vaidavas ezera piemērs

- Ezeru apsaimniekošanas plāna galvenie elementi
 - zivju resursu izmantošana tiek regulēta ar vispārējiem makšķerēšanas noteikumiem;
 - licencētas makšķerēšanas sistēmas pilnvērtīgai funkcionēšanai ir ļoti svarīgi nodrošināt aizpildītu licenču atgriešanu
- Kas izdarīts?
 - Atkārtots monitorings 2022.gadā
 - Izstrādāti ZEN
 - Notikusi publiskā apspriede, diskusijas ar ieinteresētajām pusēm
 - Ir izveidojusies zandarta populācija, kas ierobežotā apjomā spēj dabiski atražoties

Uzraudzība

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Netiek nodrošināta ilgtermiņa ūdens resursu aizsardzība, jo pašvaldības neīsteno pilnīgu un plānveidīgu uzraudzību pār pilnvaroto personu darbību, organizējot licencēto makšķerēšanu, vēžošanu un zemūdens medības:

- netiek uzraudzīts, vai licencētās makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību organizētājs ir iesniedzis nepieciešamos pārskatus pašvaldībai, kā arī LAD un VVD;
- vairumā gadījumu pašvaldības nesaskaņo vai tikai formāli saskaņo licencētās makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību organizētāju pārskatus, kas jāsniedz LAD³⁷³ un VVD³⁷⁴, jo iesniegtajos pārskatos netiek norādīta visa nepieciešamā informācija;
- pašvaldības neseko līdzī tam, vai licencētās makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību organizētāji savlaicīgi un atbilstošā apjomā ieskaita Zivju fondā līdzekļus.

Kā apsaimniekot un uzraudzīt?

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Juridiskās formas, kā tiek apsaimniekoti publiskie ūdeņi izlasē iekļautajās pašvaldībās

Pašvaldība	Kas nodrošina apsaimniekošanu?		
	Iestāde, aģentūra vai pagasta pārvalde	SIA (tajā skaitā PSIA)	Biedrība
Carnikavas novads	X		
Daugavpils novads	X		
Engures novads	X	X	
Jūrmalas pilsēta		X	
Kuldīgas novads	X	X	
Liepājas pilsēta	X		X
Līgatnes novads		X	
Pāvilostas novads	X		
Rēzeknes novads	X		
Smiltenes novads	X	X	
Tukuma novads	X	X	
Ventspils novads	X	X	X

Iespējamie finansējuma avoti

Interreg
Europe

Co-funded by
the European Union

Pašvaldības
līdzfinansējums

<https://www.interregeurope.eu/>

<https://www.lad.gov.lv/lv/katalogs/valsts-zivju-fonds>

<https://www.kurzemesregions.lv/en/live-lake-project-description/>

